«З КІРМАШУ БЕЗ БАБЫ ДЗЕД ПРЫКАЦІЎ ДАДОМУ...»

Што было — было. Адна жанчынка вырашыла 90-годдзе адзначыць, запрасіла сваіх сябровак, купіла добрай гарбаты, пірожных, мандарынаў... А паколькі памяць ужо не тая, у кухні шпаргалку пакінула, што і за чым падаваць: пункт першы — напаіць чаем, другі — пачаставаць піражнымі, трэці — паставіць на стол мандарыны.
Тым часам госці на парог. Гаспадыня прывяцела іх, на кухні зірнула ў шпаргалку, прынесла гарбаты — усе выпілі. Яна зноў схадзіла ў кухню, яшчэ раз прачытала пункт... першы, яшчэ раз вярнулася з чайнікам... І вось так разоў шэсць ці сем.

Урэшце госці напіліся і развіталіся. «Наша Верачка зусім састарэла, — па дарозе дамоў пашкадавала адна з сяброўак. — Мы ж гадзіны са дзве ў яе прабылі, а яна хоць бы чаю наліла». — «А мы хіба ў Веры былі?» — здзівілася другая. — «Вы пра каго там? — насцярожылася трэцяя. — Хто такая Вера?»

А яна, юбілярка, тым часам занесла ў кухню кубкі, адкрыла халадзільнік, убачыла там некранутыя піражныя ды мандарыны і цяжанька ўздыхнула: «Усе на мяне забыліся. Ніхто не прыйшоў — нават сёння».

Людзі вось гэтак могуць, на жаль. Іх гадаванцы таксама на многае здатныя. Сведчаннем таму радкі, якія «падказаў» чытачам апошні конкурсны здымак: можна паглядзець на верхні яшчэ раз і прызнаць, што мае рацыю **спадар Мікола Кісель з Мінска**:

Бобік спрасонку
Глядзіць — не міргае.
Кот, як шалёны,
Ўкруг воза лятае:
Пакуль яны спалі
У шапку вось тут,
Злодзеі скралі
Каня і хамут!

Але ж гэта — палова бяды — можа, міліцыя знойдзе. «У нас з жонкай, — піша **спадар Мікалай Касмачэўскі з Наваполацка**, — ёсць домік у вёсцы, так што даводзіцца працаваць на зямлі, важдацца з рознай сялянскай жывёлай — катамі, сабакамі, авечкамі... А вось у нашага суседа —

Быў канёк, ды захварэў...
Апусцеў раптоўна хлеў!
Але ж хочацца — да слёз,
Хоць каго запрэгчы ў воз!

Гэта, як трэба разумець, і пра здымак, то-бок пра сабаку з катом, і ўвогуле...

Дарэчная заўвага ад **спадара Хоміча з Гродна**:

Шмат ахвотных пад'язджаць —
У вазок залегчы,
Шмат ахвочых паганяць!
Ды... каго б запрэгчы?

Часам і сапраўды — няма каго. Шчасце — што ёсць каму. Пакуль. Сярод найпершых ахвотных — **спадар Іван Астроўскі з Мінска**, які так і піша:

Я б канька ўміг запрог
І ля Шарыка прылёг...
Каб не проста пакатацца,
А паехаць з ім на працу!
І рабіць, рабіць да поту
Усю вясковую работу...
Вось ці верне толькі хтось
Маю вёску й маладосць?

Балючае пытанне. Канстатацыя «фактаў» — зноў жа да здымка і наогул — ад **спадарыні Ніны Бурко з Бярэзіншчыны**:

«Жулік спец!» ды «Жулік ас...»,
«Жулік выцягне калгас!»
Спадзяваліся дарма,
Бо й каня ўжо няма!..
Цюцька так бы не сказаў —
Не па ім маркоціца:
Гаркне з воза сваё: «Гаў!»
І хай Мурка носіцца.

Вырашае, так бы мовіць, вытворчыя пытанні, ці (на думку **спадара Віктара Сабалеўскага з Узды**), кіпці рве з гэтага калгаса:

Раз брахнуў Жучок на Воўка
(Той у вёску заблукаў) —
Гаспадар яму «абноўку» —
На пярыну спаць паклаў...
Кот штодзень мышэй ганяе,
А яму увагі — нуль.
«Больш на мышак, — абяцае —
І галодны не зірну!»

Тут, магчыма, тост дарэчы — пра такога ж гаспадара. Ён вырашыў ката завесці. Прытуліў першага і нарадавацца не мог, бо вельмі ж удалы: за тыдзень-другі ўсіх мышэй на сялібе вынішчыў — заставалася толькі сачыць, каб новыя не з'явіліся... Што таксама работа! Ды гаспадар не зразумеў яе. «Гультая карміць? А за што?» — спытаў сам сябе і выгнаў таго рупліўца...

Другі яго кот хітраваць прыдумаў: мышку зловіць, трохі прыдушыць, «для справаздачы» гаспадару пакажа і выпусціць, каб потым зноў свой спрыт паказаць.

Ён, кажуць, і сёння на хутары жыве...

Дык вып'ем жа за знаходлівасць, бо куды без яе? Ну хоць бы і работнікам міліцыі, бо, паводле **сужэнцаў Астроўскіх**:

Рэкс трымае пад сакрэтам,
Што ляжыць у возе гэтым.
Можа, грошы, можа, дровы
Пад пасцілкай адмысловай...
Каб пажыць хоць трохі ў шчасці,
Шмат спрабуючых украсці.
А ўжо падмануць...
Пан Быкоўскі выхваляўся,
Што каня купіў — на пяць!
Не на тых аднак нарваўся,
Каб на веру гэта ўзяць:
— Вы, паночку, пакажыце,
Хоць здалёк таго каня.
— Каля воза там ляжыць ён...
Там ляжала... кацяня.

Убачыў яго **спадар Віктар Сабалеўскі**.

З тога ж канверта і яшчэ восем радкоў, навеяных класікай:

Кот, Сабака і Гусак
Сплянавалі падарожжа.
Нібы Лебедзь, Рак, Шчупак —
Верхаводзіў кожны.
Потым першы паляцеў,
Не зірнуўшы на Ката.
Жук на воз паважна сеў...
А той воз — і сёння там.

Бо згоды не было ў дзеяннях.

Чаго яшчэ, ведае **спадар Валерый Гаўрыш з Чавусаў**:

Воз даўно стаіць вось так?
З месца не кранецца...
Усё таму, што гультаям
Ён не паддаецца.

З таго ж канверта і згадка пра нашага айчыннага класіка Кандрата Крапіву. Помніце: «Ехаў дзедка на кірмаш, / З ім на возе баба...»

Сяброўка расказвала, як яны, чацвёра зусім незнаёмых пацыентаў палаты рэанімацыі, ноччу, уголас, па чарзе, па радку чыталі гэтую байку і ніхто не збіўся — усе ўсміхаліся — вярталіся да жыцця, каб потым, як спадар Гаўрыш, працяг да байкі... прыдумаць:

З кірмашу
без бабы
дзед
Прыкаціў дадому.
(Дзе звяглівай гэтай след, —
Чорту невядома)...
Дзед жа —
зноўку халасцяк,
І не безгаловы,
Бо ў яго і кот — рысак
І вазочак новы!
А вось гэта —
Хоць і даўні інвентар,
Але ж бачна —
гаспадар!
Яшчэ коніка трымае
І, напэўна ж, сілу мае,
Да зямлі сваёй прырос —
Жыць не можа без калёс!
Пры такіх —
жывуць са смакам —
І не толькі кот з сабакам!

Ну чым не шлюбная абвестка — з падачы **спадароў Гаўрыша і сужэнцаў Астроўскіх** (адрас дзеда ў рэдакцыі)! Як і некалькі штрыхоў да яе — ад **спадарыні Валянціны Гудачковай з Жыткавічаў**:

Мода тая ўсім вядома:
«Спяць» калёсы каля дома,
А на іх красуюць кветкі...
Яська ўсё гэта прыбраў
І пайшоў араць палеткі:
Як не будзеш ты рабіць,
То й ката не пракарміць.

Што праўда, тое праўда: нехта — каб гэта зрабіць — ідзе працаваць, зарабляць, а нехта...

«Здараецца, на жаль,— піша **спадар Мікалай Старых з Гомеля**, — што дачнікі, а то і вяскоўцы, з'язджаючы на зіму ў гарады, кідаюць катоў ды сабак, кідаюць на выжыванне, а дакладней — на выміранне... Але ж, дзякаваць богу, не зніклі яшчэ і людзі добрыя:

Мурка з Жучкай свайму дзедку
Памагалі цягнуць рэпку,
Сцераглі усё, што сеяў,
Ад мышэй і ад зладзеяў.
Вось і дзед перад зімою
Забірае іх з сабою —
Не кідае ў чыстым полі
Зімаваць адных на волі.

Не будзем пісаць, што ён малайчына, бо тады прыйдзецца пахваліць і бабуль: яны цераз дарогу маладых цяпер пераводзяць, бо тыя на хаду, на айфонах эсэмэскі пішуць.

А можа і... вершы на наш звяздоўскі конкурс, як сямікласніца СШ № 3 **Карына Цануніна** з Вілейкі:

Звініць наўкола цішыня,
І сярод поля, па дарозе,
Спрабуе кот
замест каня
Сабаку пракаціць
на возе.

Што цалкам зразумела, бо (гляньце яшчэ раз!) сімпатычны цюцька! Такога проста грэх не пагладзіць. І не пракаціць. Як, дарэчы, і іншых улюбёнцаў!

«Сабака з майго дзяцінства, — успамінае, напрыклад, **спадар Іван Сіманёнак з Паставаў**, — пражыў вельмі цікавае і доўгае жыццё. З прычыны сваёй бяскрыўднасці ён ні дня не прасядзеў на прывязі, найлепшым сябрам лічыў каня, а сваёй хатай — звычайны воз. Ён спаў там нават пад снегам... Амаль такі ж сабачка і на чарговым конкурсным здымку: набегаўся, бедны, прылёг адпачыць ды яшчэ і паганарыцца.

Чым? Слухайце:

Перад Муркаю-раднёй
Тузік выхваляўся:
«Эх, удалы быў дзянёк,
З воляй пабратаўся!
Поле, кусцік, сенажаць —
Я памецій кожнае!
Дамаседкам не спазнаць
Шчасце падарожнае!»

Адкуль і лагічны заклік, дасланы **спадарыняй Любоўю Чыгрынавай з Мінска**:

Прыязджайце, ягамосці,
У сядзібу дзядзькі Косці!
Жыўнасць розная тут ёсць
Ды чысцюткае паветра.
І адна у горле «косць»:
А куды ж сходзіць да ветру?

Гэта — балючае пытанне, і не толькі для коткі. «Звязда» не раз да яго звярталася. Адзін дыялог не грэх і паўтарыць, бо ён, на жаль, не страціў сваёй актуальнасці. У госці-замежніцы, якая пабывала не толькі ў гарадах, але і ў вёсках Беларусі, на развітанне спыталі пра ўражанні. Адно з галоўных: «Вашы мужчыны не любяць вашых жанчын», — сказала кабета... І трэба было чуць, што тут пачалося?! З усіх бакоў панеслася: «Няпраўда! Хлусня! З чаго вы ўзялі?» Крычалі, вядома ж, мужчыны. Госця адказала ім — ціха, але досыць пераканаўча: «Калі б вы любілі сваіх жанчын, то ніколі б не дазволілі ім хадзіць па патрэбе туды, куды яны ходзяць»...

Зрэшты, гэта іншая тэма, іншая праблема, і ў вырашэнні яе, што варта прызнаць, зрухі ёсць — месцамі.

Хочацца верыць, што месцаў такіх будзе больш і больш, бо...

Фінальныя радкі ад **спадара Мікалая Касмачэўскага**:

Выглядае, што канёк
Прытаміўся і ўцёк.
А вазок жа трэба везці:
До хлебок халяўны есці
Ды лайдачыць на двары —
Будзем, як гаспадары!

Хто за?

Аднагалосна?!

Значыць, 2019-ы пачынаецца добра. Тады кароткая аўтарская заўвага:

Ціхай сапай, як той кот,
Ён прыходзіць — Новы год.
Белы? Ці рыжэйшы?
Хай... не карацейшы!

Вось на гэтым і завершым чарговы конкурсны агляд. Засталося назваць пераможцу, але найперш — нагадаць, што подпіс прыдумваўся да здымка, на якім «ці то Дуня, ці то Маня ногі мыла ў фантане» (гл. нумар «Звязды» за 21 лістапада). Дык вось. Паводле меркаванняў вялікага чытацкага журы, найлепшыя радкі пра яе даслалі **спадары Віктар Сабалеўскі з Узды, Валерый Гаўрыш з Чавусаў, спадарыні Любоў Чыгрынава з Мінска, Іна Алісевіч з Уздзеншчыны, Соф'я Кусянкова з Рагачоўшчыны і Наталля Шкут з вёскі Прудок Светлагорскага раёна.**

З гэтым вось апошнім меркаваннем пагадзілася і журы маленькае рэдакцыйнае. Такім чынам прыз у выглядзе падпіскі на дарагую сэрцам газету на другі квартал 2019 года накіроўваецца на Светлагоршчыну.

Вы хацелі, каб «Звязда» прыходзіла да вас? Тады, што называецца, наперад: здымак дадаецца, прапановы подпісаў — кароткіх (не больш за восем радкоў) і дасціпных — прымаюцца і разглядаюцца. Шанц на выйгрыш ёсць у кожнага!

Валянціна ДОЎНАР.
Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

АД ІХ ЖА шчырыя прабачэнні ўсім, чые радкі не прайшлі строгага конкурснага адбору, і два пытанні на засыпку: вы ўжо адзначылі свае 90-годдзе? І чытаеце газету? Тады вам — як кажа моладзь — нашы рэспект і ўважуха! Вам да гэтага юбілею яшчэ далёка, але ці хацелі б тады запрасіць гасцей, напаіць іх чаем з піражнымі і мандарынамі? Тады — гэта вам любы доктар скажа — варушыцеся самі і варушыце мазгамі! Можна, у тым ліку, выбіраючы найлепшыя чужыя подпісы да здымкаў. Альбо — складаючы свае. Паспяхаў!